

THE VELIYYUDDIN TELHIS: NOTES ON THE
SOURCES AND INTERRELATIONS BETWEEN KOÇI
BEY AND CONTEMPORARY WRITERS
OF ADVICE TO KINGS

by
RHOADS MURPHEY

Burada neşrettiğim metnin yazarı ve yaşadığı tarih ortamı hakkında VIII. Türk Tarih Kongresinde kısaca bilgi vermişim. Burada metnin tespitinden başka noksan olsa dahi, bu tür literatürde belli başlı temaların başka kaynaklarda nasıl bir ifade ile geçtiğini işaret etmeğe çalıştım. Tabiidir ki diğer metinler neşredilmedikçe, *nasihatü's - selatin* literatürünün Osmanlılarda nasıl ortaya çıktığını ve nasıl geliştiğini tam manasiyle anlamaya ve karşılaştırmaya imkân yoktur. Fakat hiç olmazsa belli başlı konularda bu gibi telhisleri yazarların hangi kaynaklardan istifade ettiklerini Veliyyüddin telhisiyle koyduğum notlar çerçevesinde göstermeğe gayret ettim. İleride bu konuda yeni çalışmalar yapıldığı ve diğer Osmanlı *nasihatü's - selatin* tipi eserler ilmi bir şekilde basıldığı zaman, bu müelliflerin fikir bakımından nasıl birbirine bağlı oldukları ve ne şekilde birbirlerinden yararlandıkları daha açık bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Burada makaleye eklediğim iki metnin mahiyeti ve muhtevasından kısaca söz etmek isterim. Birincisi Veliyyüddin Kitaplığında bulunan telhislerdir. Bu telhisler İstanbulda Bayezit Devlet Kütüphanesi Veliyyüddin yazmaları arasında 3205 numaradaki mecmuanın 96. ile 106. varaklarında bulunmaktadır ve on taneden ibarettir. Bunlardan üç tanesi 1939 de M. K. Aksüt tarafından yayınlanan *Koçi Bey Risalesi*'nde yer aldığı için bunları burada tekrar vermeği gerekli görmedim. Şimdiye kadar hiç bir yerde basılmamış olan yedi tane orijinal telhisin metinlerini ve İngilizce özetlerini burada vermekteyim. İkincisi Cevdet Telhisi. Bu telhis İstanbul'da Belediye kütüphanesi Muallim Cevdet Yazmaları K52 numarada bir kağıt üzerinde bulunmaktadır. Koçi Beyin telhisleriyle olan yakın münasebetini göstermek maksadiyle bu telhisi de ilâve ettim. İlişkiyi tespit etmek için sa-

dece metni koymayı yeterli gördüğümden İngilizce özetini yapmadım. Elimizdeki bu tek nüsha bir çok yanlış ve atlamalar ihtiva etmektedir. Başka nüshalar ortaya çıkmadıkça bir düzeltme imkânı yoktur fakat bazı açık hatalara notlarda işaret olundu.

In paper presented to the VIIIth International Congress of Turkish History the question of the authorship of the ten *telhis* taking up folios 96b - 106b in the *mecmua* of the Bayezid Devlet Library, Veliyyuddin collection number 3205, was briefly discussed¹. The purpose of the present paper is first of all to present the complete text of the *telhis*, excluding the three *telhis* which appear in Aksüt's publication of Koçi bey, accompanied by an annotated English summary outlining in brief the main topics dealt with by the author. Secondly, by indicating in detailed notes accompanying the text parallel passages in advice literature of a nearly contemporary date which address the same questions raised in the Veliyyuddin *telhis*, to establish at least a primitive means of tracing through what sources and channels various reform sentiments found their final expression. The real comparative work however can only begin when all of the available texts are published².

SUMMARY OF THE VELIYYUDDIN TELHIS

Telhis No. I: On the Measures which God Willing are most beneficial and best for the State.

1 — No more than four senior vezirs should be appointed at the same time.

¹ A partial description of the contents of the Veliyyuddin Manuscript number 3205 follows below:

Folios 1-33B Kitab-i nurname, al-mutercim 'an kitâb-i mişkât al-envâr. According to Babinger, *Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke*, Leipzig 1927, p. 123, this was translated into Turkish in 1012/1604 from an original work of Ghazali in Arabic by a certain Ca'fer Bey.

Folios 34b-160b, short selections from Mustafa Âli, Sarı 'Abdullah and others mostly in the form of proverbs or passages excerpted from longer works of Advice to Kings.

Folios 160b-171b; Münşeât-i Veysî Efendi

Folios 171b-203a: Münşeât-i İlahî Efendi

² See below note twenty.

2 — The imperial council (*divan*) should be convened four times a week, with the Sultan in attendance at least once every two or three weeks.

3 — Suitable husbands should be found for each of the Sultan's daughters. What the author implies here is that while the Sultanas remained at court they were both a burden on the treasury and liable to interfere in matters of state.

4 — The number of imperial gatekeepers (*kapucu başı*) should be reduced from seven to four.

5 — The coinage should be standardized and new mines be opened to production.

6 — Ostentation should be forbidden. Each class should dress according to its station and swords should be made not of silver but ordinary sharp steel.

Telhis No. II — On the Assigning of Offices to their proper owners and the necessity of refraining from excessive reassignment or changing of offices³.

1 — Provincial governor generals should be given long term appointments. Without permanent secure positions, the *bey*s are liable to resort to injustice and when injustice prevails the people are in discomfort and the country is in distress and disorder.

2 — The governor generals should be guaranteed the revenues assigned to them in the accounting registers (*icmal defteri*) and protected from the diversion of these revenues to other purpose whether through assignment as freehold property (*mülk*) or to meet the expenses of maintaining a garrison (*ocaklık*). The author argues that if the governors were given back their traditional means of support, with

³ This question of frequent transferal and short tenure of office continued to be a main grievance among the so - called "rebel governors" and the reformist group throughout the period which followed the composition of Koçi Bey's *Risale*. For two instances where the principle of minimum three year terms for *beylerbeyis* was proclaimed see Naima IV, 274, İstanbul 1283, in connection with Varvar Ali Paşa's "rebellion in" 1058/1648, and Naima V, 199, İstanbul 1283 referring to İbşir Mustafa Paşa's "kanunname" from the year 1062/1652. In addition Ali devotes a section of his *Nasihatu's - Selatin* to this question. The *on altıncı lazime*, (Fatih MS, fol. 63a-65a) begins with the following words: "erbab-i menasibin 'azlı ve hidemât-ı mebrurenin refi' mukarrer olduktan sonra ekabir ricasıyle yine menasib verilme..."

strong warnings to refrain from the practice of *devir*⁴ to supplement their incomes, their revenues would be sufficient to meet their expenses and they would not be tempted so much to extort from the peasantry.

3 — There should be checks on the orders of the *defterdars*. Traditionally each order was received by at least three *defterdars*, and then recorded in the *divan* registers by *mukataacılar* and *muhasebeciler* (tax-farm accountants and finance department clerks). However since the the year 1015/1606-7 when Sultan Ahmed named Ekmekci-zade Ahmed Paşa *defterdar* with the rank of *vezir*, *defterdars* were empowered to issue orders without any checks, a fact which gave rise to many abuses. The author therefore concludes that henceforth *defterdars* should not be granted the rank of *vezir*. Like the *defterdar*, the *Nişancı* (Chief of Chancellery) should be appointed not by virtue of his position or rank but for his understanding of the spirit of the law. (*şer‘-i şerife ve kanun-i münife mugayir olan evamiri teşhis edip islahı kadir olan kimesne...*). The *nişancı* should be chosen from among those having served either as secretaries in the imperial *divan* or from among the former *reis al - kuttab* (chief secretary in charge of foreign affairs). As in the case of the *defterdar*, the rank of *vezir* should not be granted to *nişancı* since as the author states these are high offices in which to serve is honor enough without need for false elevation.

Telhis No. III — On the Importance of detailed registry (*Ru‘us*) of all assignments to posts of former pages in the Sultan’s Privy Chamber.

1 — To avoid disputes and unjust dismissals the former positions and exact date of promotion of all the Sultan’s palace staff should be carefully recorded in the appointments register.

2 — No dismissal should be made without good cause before the allotted term has expired. Whereas the proper term for *kadis* normally should have been two years the author complains that they were commonly changed every eighteen months.

3 — The number of *timarlı Müteferrika* (sons of the Elite), *çavuş* (imperial messengers) and *divan katibleri* (council secretaries) should

⁴ “*devir*”. For a more complete documentation of exactly what forms this abuse took see H. İnalçık, “*Adâletnâmeler*”, No. X dated Receb 1 1018/September 30, 1609, in *Belgeler* II/3-4, (1967), pp. 49-142.

be frozen at between six and seven hundred, and their *berats* should also be duly registered by the governor generals.

The subject of complaint in this *telhis* is the serious lack of order which existed in the records of timar assignments. Taking advantage of the confusion *vezirs* were able to assign timars to members of their own household even when these timars were not vacant or when their tenure was disputed. Examples of simultaneous claims to identical timars and the loopholes in their registry through which false claims were made can be found in abundance in the *yoklama* and *tahvil kalemi* registers of the period housed in the *Başbakanlık* archives in Istanbul. The prevention of these false claims and the organization and updating of the confused timar records was a major policy goal during Murad IV's reign. Some of the measures which were taken to achieve this goal will be discussed along with the summary of *telhis* numbers six and seven.

Telhis No. IV — On the Necessity of Reassigning to their just possessors the Properties unlawfully converted into private freehold (*mülk*) and mortmain Estates (*Evkaf*)

The question of illegally acquired estates was foremost in the minds of writers of advice to kings. The reason for its importance goes back to the Persian theory of the circle of justice which holds that the state is upheld by justice and justice by soldiery, which depended on a full treasury for its support. Therefore the process of diversion of properties formerly belonging to the Imperial Domain (*Hevass-i Hümayun*) into private hands was a phenomenon which caused these authors great concern. In this *telhis* the problem of palace favorites taking an inordinate share of the state's sources of revenue is emphasized. It is the author's contention that the properties would be better used to maintain troops. In other words the integrity of the *kuluç* timars should be preserved and not be allowed to be assigned as retirement settlements (*arpalık*) to former *kapucu başıs* (Gatekeepers at the Imperial Palaces) or as pocket money (*paşmaklık*) for other palace favorites. To underline his point the author gives the example of four estates whose excess revenues after expenses alone would be sufficient to arm and maintain a force of three thousand fighting men. The four estates singled out for comment by the author were:

1 — The *vakf* of Mihrimah Sultan whose excess revenues (*ze-void*) amounted to ten million *akçe*.

2 — The *vakf* of Rustem Pasa whose *zevaid* also amounted to ten million *akçe*.

3 — The *evkaf* property of Mehmed III's *Dar al-Sa'adet ağası* (Chief Eunuch of the Harem) Mehmed Ağa assigned from the customs revenues of Silistre which amounted to one and a half million to two million *akçe*.

4 — The *evkaf* property of Mehmed III's *kapu-agası* (Chief Gatekeeper) Gazanfer Aga assigned from the revenues in Kesendire near Selaniki which amounted to thirteen million *akçe*.

In addition the author complains of the practice of assigning former *timars* as private freehold to the Sultan's favorites (*mukarrib*) and members of various *vezirs'* households, stating that merely to satisfy the whim of two hundred men it was not right to put into jeopardy the military preparedness and financial solvency of the whole empire.

Telhis No. V: On the Importance of Securing the Confidence of the People in the Firmness of the Ruler's Decisions.

The underlying subject of this telhis is again the reform of the corrupt *timar* system. As indicated in the *telhis* by the phrase—

“sepetlerde olan ziamet ve timarları erbab-i istihkaka tevzi' eylesesine ve gediklüler'in ref' ine ve sefere me'mur olmalarına ferman-i ali-şanları sadır edip—”.

Sultan Murad IV had already taken affirmative action to try to remedy the situation, but the author was concerned lest he waver in his purpose and make exceptions to the guidelines set forth in his *ferman* thus undermining the effectiveness of the new regulations. The author therefore lays great emphasis on the Sultan's standing by his word and being firm (*sabit-kadem*). He further praises the Sultan for his refusal to be influenced by the requests of Ca'fer Paşa, Chief Admiral 1632 - 1634.⁵ Ca'fer Paşa had apparently asked that an

⁵ The phrase “hala kapudan olan Ca'fer Paşa” makes it possible to date the composition of the Veliyyüddin Telhis somewhere between the years 1041-44/1631-34. Two *tershane muhasebe defterleri* from the Başbakanlık archives in Istanbul make it clear that Ca'fer Paşa was still admiral at least as late as the last part of May 1634. The first register, *Maliyeden Müdever Tasnifi* No. 981 covers the expenses on naval preparations from 8 Cemaziül'-ahir 1042/December 23, 1632 to 19 Zi'l-

exception to the rules governing timar assignments be made in favor of his *kethuda* (steward). The author points out the dangerous precedent which an exception in this case would have set. In the remaining part of this *telhis* the author returns to the subject of the importance of reforming the timar system by making reference to the necessity of maintaining the strength of the provincial timar - based army as a balance to the growing influence and numerical strength of the Janissaries in the capital. The author points out that when the provincial timar - based army was maintained at a minimum level of seventy to eighty thousand men the Janissaries, amounting to no more to ten thousand infantry men, were of necessity obedient to the wishes of the army commanders. However once the timar-based army was allowed to deteriorate and through misappropriation of *timar* revenues and other causes its numbers declined, the army commanders had no numerical force to back up their orders and were obliged to cater to the wishes of the now dominant Janissaries. It was therefore imperative claimed the author that the sultan remain firm in his intention to reform the abuses in the timar system and stand firm by the decisions already promulgated in his *ferman*. The content of this *ferman* is spelled out in *telhis* numbers six and seven dealing with the orders sent to Hüseyin Paşa for the inspection of Rumelia⁶.

Telhis No. VI: On the Imperial Order to be sent to the local timariots (*ocak - oglu*) of Rumelia.

Timars should be granted as a reward for faithful service to the sons of local sipahis and not set aside as favors to personal acquaintances

hicce 1042/June 27, 1633, while the second register, *Maliyeden Mudevver Tasnifi* No. 980 covers the period gurre-i Receb 1043/January 1, 1634 to gurre Zi'l - hicce 1043/end of May 1634. According to Naima, Vol. III, 211-12, Istanbul 1280, he continued to hold the post of chief admiral until Safer 1044/late June or early July 1634. His mediterranean campaign is briefly described by Katib Çelebi in *Tuhfet'ul-kibar fi esfari'l-bihar*, Istanbul 1329, p. 112.

⁶ This Hüseyin Paşa is referred to in Naima III, 134, Istanbul 1283, as having been entrusted with the general inspection of Rumeli in the year 1042/1632. According to Topçular Kâtibi, fol. 272b, he was assigned to this duty at the time of the *ayak divanı* in May 1632 although he did not begin fulfilling the office until his arrival at Sofya after having summoned all of the *timar* and *ziamet* holders into his presence at the beginning of Rebiü'l - ahir 1042/mid - September 1632. For further detail on the exact nature of his instructions see note twenty - four below.

of influential men at court or other unqualified persons⁷. The author suggests that in order to prevent unjust dismissal from a timar living, the travel expenses to Istanbul (*harc-i râh*) of legitimate claimants should be met by the *divan* and furthermore the governor general responsible for unjustly dispossessing a rightful timar holder should be properly punished. Also in order to insure that those who were assigned timars were indeed local *sipahi*'s sons each assignment should be witnessed by the local commander (*alay-bey*) and a number of legitimate timariots and *zaims* of the same region⁸.

In order to prevent illegitimate claims from outsiders gaining credency the further precaution of listing the physical characteristics of the timar holder in his *berât* of assignment was practiced.

Telhis No. VII: On the Necessity for the Ordering of the timars in the Anatolian Provinces^{9a}.

⁷ That revenues set aside for advancing the progress of the *gaza* should be thus misappropriated was considered a grave sin. This concept of *mal-i mukatele* is referred to in the Fatih 3497 manuscript of Ayn-i 'Ali in a fetva of the Seyhü'l-Islam Sunullah Efendi :

"bu mesele beyanında cevap ne vechiledir ki ba'zı kimesneler mal-i mukatele 'add olunan ziamete ve timarların nicesin birer tahrik ile alıp zabt edip her sene mahsulların ekl u bel' eyleyip, mukabelesinde ne sefere gidip ve ne halife ve vekilin rızasıyle seferden kalıp beytü'l - mala hiyanet eylese — timarların ihrac edip ahara verdirmeye sebep olsa nice kimesnenin ol suretten rızkın kat' etmeye sebep olmağla 'ındallah âsim olur mu? El - Cevab : Olmaz. İhmal ederse âsim ve hain olur. Öyle zalim ve hainlerin rızkı değil ırkı kat' olunmak gerektir. Aldıkları dahi beytü'l - mala redd olunmak lazımdır".

This concept of timars granted in *return* for fighting for the faith was also known under the name of *mal-i mukabele*. See Ayn-i Ali *Kavanin* — page 61.

⁸ According to the author of the Kanun-i Sultani folio 135a, the traditional number of witnesses was twelve, two *zaims* and ten timariots residing in the same district.

^{9a} It is clear by the tenor of the discussion in the *ayak divanı* of May 1632 (see note 10 below) that Murad IVth was determined to make an attempt empire-wide at reforming the corrupt timar system. With this view in mind, in addition to Hüseyin Paşa's inspections in Rumeli, wide ranging inspections were carried out in Anatolia as well under the guidance of the Beylerbeyi of Anatolia Mehmet Paşa. *Tapu Defteri* number 756 in the Başbakanlık Archives in Istanbul indicates that 5,312 timar holders' *berats* were renewed at that time. According to Koçi Bey (Aksüt, p. 99) the Eyalet of Anadolu should have contained 7,300 *kılıç timars*. Nevertheless, that extensive inspections were indeed carried out is demonstrated clearly by a passage in Topçular Kâtibi's history which lists the areas which were covered during the Anatolian timar inspections of 1632:

In conjunction with the inspection of Rumelia plans were also made for a *yoklama* in Anatolia. However in view of the powerful position of certain groups, in particular the Janissary clique in Istanbul, who were opposed to these measures, the author recommends that the inspections be undertaken progressively rather than simultaneously. He argues that after having ordered the timars in the Rumelian provinces during the first part of the year, that is until the first part of May, the *Ruz-i Hıdr*, the governor General of Rumelia could then proceed with a trustworthy and full troop of men to attend to the affairs of Anatolia without fear of opposition.

Having thus summarized seven of the *telhis* of the Veliyyuddin manuscript, a word should also be said about the common goals and intellectual biases shared by seventeenth century Ottoman writers of Advice literature. The inescapable fact of Ottoman decline and the general military setbacks beginning at the first part of the century gave rise to what can be referred to as a kind of "crisis atmosphere". The climate of self-criticism and reassessment of basic values which dominates the reform literature of this period is strongly influenced by these political developments.

From the earliest examples in Middle Eastern literature of Advice to Kings moral ethics and political theory were closely bound one to the other. The fate of the state was thought to have been dependent on the moral virtues of the ruler. The just ruler's state flourished while the state ruled by a tyrant was doomed to destruction. A similar moral overtone dominates the Ottoman reform literature of the seventeenth century though in this case it seems that the authors concentrated not only on the moral qualities of the rulers, but also bemoaned the general decline in public moral standards. The revulsion against ostentation (*ziynet*) and bribery (*rüşvet*), and the expression of the desirability of maintaining social distinctions (*yerlu yerinde*) which are repeated over and over again in the reform literature are further indications of this moral emphasis. There seems to be a con-

"Anadolu eyaleti mir-i miran vezir Mehmed Paşa eyaletlerinde Kütahya sahrasında züema ve erbab-ı timarlar mevcutların yoklayıp mahlûllerin ihrac ederler. Ve Karaman beylerbeyisi Dilaver Paşa da Konyada züema ve erbab-ı timarları mevcut yoklayıp, cedid berat ederlerdi. Ve Haleb ve Şam ve Trabzon dahi Erzerum yoklanır ve Diyarbekirde yoklama ve Ekrad beylerbeyileri ve Rakka eyaleti yoklanırdı." (Topçular Kat.. fol. 273a).

sensus among the authors that in addition to administrative reforms there existed an equal need for a spiritual reformation. The *gazi* ethic which had so strongly motivated the consciousness of the people during the age of expansion, was now eclipsed after the setbacks in the wars with Austria and Persia. As a result the authors of this period were seeking a kind of spiritual regeneration, a new ideal to bind society together. Interestingly enough, the historian Solakzade wrote a book of advice to kings around 1640^{9b} in which he gives voice to the complaint that the values of the past had been lost and that his contemporaries were concerned only with personal advancement and the amassment of wealth rather than with the interests of the Muslim community as a whole. This sense of loss vis à vis the Golden Age of the past is also evident in the constant appeal among writers of Advice literature for a return to the "kanun-i kadim", the old order of the time of Süleyman the Magnificent when society functioned as a harmonious whole, each citizen performing his allotted task without undue ambition to rise beyond the limitations of his class. This concept of *had*, a carefully defined hierarchical station in life for all, the observation of which caused society to function harmoniously, and the transgression of which caused the unbalancing of the spheres, social unrest, loss of discipline and social disorder, is the central governing philosophy of the Ottomans formulated by the Sultan's advisors belonging to the professional secretarial (*katib*) class. The normative intellectual predispositions of this class of advisors to men in authority gives a characteristic stamp to the numerous works on reform in seventeenth century Ottoman literature.

بيك اوتوز ايكي سنه سنده على وتيرة النصح پادشاه عالمپناه حضرتلرينه
اولان تلخيصاتدرکه فاتح روان (و) بغداد اولان سلطان مراد رابع در.

دولتو و سعادتلو پادشاه عالمپناه حضرتلرينك ركاب همايون سعادتمقرون لرينه عرضحال بنده بيوجود بودرکه بو دولت عليهك تصحيحى بابنده بوندن اقدم سده سنیه شهریارى به كستاخانه رفيع اولنان عرضحال صداقتمالده حدتم اولميان بعضى احوال يازمغه جرئت ايده ميوب الحق مرّ موجبنجه كلام حق مبادا اجى كله ديو بعضى اموره تصريح مخلنده اشارت ايله

^{9b} See H. Sorweide, VERZEICHNIS, DER ORIENTALISCHEN HANDSCHRIFTEN IN DEUTSCHLAND, Türkische Handschriften Vol. XIII/3, No. 126, MS Or. Oct. 1958, part 3, fol. 125b-172b.

اكتفا و نيجه مهاته ايما اولمشيدي . اما بوبنده ناتوان بوخاندان بلند ايوان جليل الشانك پرورده نان و نعمتي و دولتو پادشاهك يدي اتادن برو چاكرزاده سي اولوب نوبهار شبايدن حزان شيخوخته كلنجه غزوات و مصافلرده دين و دولت اغورينه نيجه كوشلر اتمش پيرو امكدار قوللري اولمغين (96B) اول تصريح اولمغوب زير پرده خفاده قلان بعضي اموري دخي پايه سرير اعلايه رفع اتمك خصوصنده دائما انديشه مند اولوب لكن اقدام و جرأت ايدهمزدم بوندن اقدم شوكت و سعادت ايله يالنده واقع اولان قصر معلاده اتمكلى ديوان معدلت عنوان ميمنت نشانده بو ذره ناچيز دخي حاضر ايدم¹⁰ . اول وقت شريف و روز سعديده انتظام احوال عبادالله متعلق پادشاهمندن صدور اثار جميله شاهانه و كوشش بسيار پادشاهانه اكر ضبط و ربط مملكته متعلق اكر اجرائ احكام شريعته متعلق كمال وقوف و شعورلري و حمايت ناموس سلطنته متعلق سعي موفورلري و رعايا و برايا فقراسنه فرط شفقت و مرحمتلريكه عامه عالمه بو تدبير دلپذيرلري تاثير ايدوب حيران اولمشدر . نهال نازنين عمرو دولتلري كلشن سراي دهرده مدى الايام دائم و باقى اولمق دعاسن هر كس ذمتته فرض عين ايلمشدر . بو عقل و فراست و بو تدبير امور مملكت ملك و ملت شهزاده لك عصرنده نيجه ييللر سنجاق تصرف ايله احوال عالمه وقوف تاي اولان پادشاهان سلفده كورلماشدر ديو هر كس دائره حيرت و تعجبه قالديلر . جناب جهان آفرين جل شانده دائما طبع همايونلرين خيرلره توفيق وراي دلپذير و تدبير مهر تاثيرلرين همواره تايب ايله سعادتلو پادشاهمندن بونجه اثار جميله مشاهده اتمكله بو عيبد ذره سان دخي تكرار عرضحاله جرأت ايدوب مرتبه اهمالده قلان بعضي اموري دخي مها امكن سررشته تفصيله چكوب سده سنيه سعادتپناهه رفع (97A) ايدلم¹¹ . پادشاهلر كرم و احسان معدنيدر كستاخلق دخي اتم ايسه ساحه عفو شهريارى و اسعدر اميد و ارمكه مظهر عفو و عنائتلى اولام . باقى فرمان پادشاه كشورستان حضرتلرينكدر .

¹⁰ This *ayak divanı* took place on the twentieth of Zi'l-Kade 1041/May 10, 1632 and is described by Naima III, 106-113, İstanbul 1283, and by Topçular Kâtibi, fol 272b et. seq A copy of the *Hat-ı Humayun* issued at the conclusion of this meeting is recorded by Naima III, 113-115, İstanbul 1283.

¹¹ In this passage the author makes reference to an earlier report submitted to the Sultan. Since Koçi Bey was one of several authors all drawing on the same reform ideas and stemming from the same intellectual milieu it is difficult to establish with certainty to which report the author is referring. The author alludes to his old age (*pir u emekdar kul*) in this passage in a way reminiscent of the passage at the beginning of Aziz Efendi's *Kanun-i Sultani*, who also refers to a second report submitted to the Sultan in the following words :

“bundan akdem vüzera-i a'zam hususu ve ba'zı ahval-i paye-i serir-i devlet. . . 'arız ve tahrir olunmuşıdı. Lâkin ulufelü kul taifesi dahi tashihi ehemmi-i muhimmatdan olmağın, tekrar. . . cesaret olunmuştur.” (*Kanun-i Sultani*, fol. 124a).

According to Röhrborn's analysis of the *Kanun-i Sultani* in *Untersuchungen zur Osmanischen Verwaltungsgeschichte* Berlin 1974, p. 11 this work was also written in the year 1042, but as in the case of Koçi Bey the identity of the author is unclear. Although we have insufficient evidence at present to establish the exact date and authorship of the various reports it is clear that they emit from close associates in

مرحوم و مغفور له سلطان سليمان خان غازى زمانك كمالى بياننده در .

(97A - 97B) .

(See Ali Kemal Aksüt; *Koçi Bey Risalesi*, Istanbul 1939, Telhis No. XVI, pp. 61 - 62).

مرحوم جنت مکان سلطان سليمان خان غازى زماننده اولان اختلالى بيان ايدر .

(97B - 99A) .

(See Ali Kemal Aksüt; *Koçi Bey Risalesi*, Istanbul 1939, Telhis No. XVII, pp. 63 - 64).

I

انشاء الله تعالى دين ودولته انفع واولى اولان قضايدار .

شوكتلو سعادتلو پادشاه عالمنه حضرتلرينك ركاب همايونلرينه عرض بنده نيكخواه اولدر كه ممالك اسلاميه نك اولكيدن زياده نظام وانتظامى بعناية الله تعالى مهابتلو پادشاهمك جزئى تقيد همايونلرى ايله حاصل اولور . همان اسبابنه تشبث لازمدر . حق جلّ و علا نشأة انسانيهي دورت عناصردن تركيب آتمشدر وانبياي اولوالعزمه درت كتاب تنزيل آتمشدر وحضرت سلطان انبيا قافله سالار اصفيا محمد المصطفى صلوات وسلامه چاريار كزين اختيار ايلمشلردر . ائمه دين دخى دورت مذهب اختيار آتمشلردر . ظاهر بودر كه عددى عندالله قريب كئرت ووحدت بيننده بر عدد اولغله بونده بر سرّ حكمت مكنوز ونخى سرّ جميل ملحوظدر . بناء عليه سلاطين سالفه مهر اشتهار دورت وزير روشن ضمير اختيار ايدوب وبودورت وزيرى بنيان چرخ استوار دولتلرينه ركن متين آتمشلا ايدى . ودورت ديوان¹² و اوج دفتردار وبر نشانجى كه دورت اولور ودورت قهوجى باشى ودورت آو اغالارى اختيار ايدوب سكة همايون دورت اوزرينه كسدرمشلا ايدى . آكا بناء دفتر اجالده دورت

government circles and represent perhaps even the co - operative efforts of several officials who discussed together cures for the empire's administrative ills and submitted their recommendations for the Sultan's consideration.

¹² The sense here requires that one read "dört vezir" rather than the "dört divan" which is written. That the copyist of the Veliyuddin telhis was extremely careless is immediately clear from a comparison of the text of the three additional *telhis* as published by Aksüt and as they appear in the Veliyyüddin manuscript. On folio 97a of the Veliyyüddin text for instance (see Aksüt Telhis No. 11, pp. 61-62) the copist leaves out an entire phrase which renders the meaning of the sentence unintelligible. Even the title at the beginning of the Veliyyüddin telhis on folio 96a reads "bin otuz iki senesinde olan telhisat" whereas it is clear from the references to Ca'fer Paşa and Hüseyin Paşa (see notes four and five above) that it cannot have been presented before 1042. An additional place in the text requiring emendation is indicated in note number seventeen below.

وزیردن غیری یه خاص تعیین اولنمیشدر¹³ زیاده اسراف بیت المالدرد. امدی سعادتلو پادشاهم حضرتلرینه لایق و سزا اولان اولدر که مها ممکن آیین (99B) سلق رعایت بیوروب دیوان سعادتقرونده دورت وزیر کامل اختیار ایدوب وزیر اعظم قوللری مستقل اولوب قانون قدیم اوزره امور سلطنته ایچرو و طشره خلقتدن کسنیه مداخله ایدرمیوب عالمی اختلالدن و بیت المالی اضاعتدن صیانت بیوره لر و پادشاهان سلف بنفسه دیوان ایدرلردی لکن اول زمانلرده قول طائفه سی بومقوله یوزه چقوب عالم مختل و مشوش اولماش ایدی. شمدیکی حالده اسکدی دیوان خانده دوزیلوب تخت سعادت بخت قوریلوب دورت وزیر و ایکی قاضی عسکر یری یاپلمق ایچون فرمان بیوریله انشاء الله تعالی یاپیلغمه بشلندقدده سعادتلو پادشاه عالیناه حضرتلری قانون قدیمی رعایت ایدوب بالذات دیوان همایونه چقسه کرکدر. عامه ولولیه دوشدی. ارباب ظلم خوفلریندن پراکنده و پریشان اولملری مقررردر اما شمدی هر کون چقلمق مناسب دکلدرد. عالم خلق قتی چوق زماندر بر مشکل کوروب اکثری متعصب و اهل غرض اولمشدر. اولاسی شمدیکی حالده ایکی اوج ایده چقلمقدر. انشاء الله تعالی زعامت و تیمار ظهوره کلوب قیلچ تصحیح اولوب ارباب ظلمیه دخی یاس کلدکدن صکره هر هفته ده دورت دیوان قورلمشدر. پادشاهمک قدومی ایله مشرف اولوب عالم یکیدن حیات جاودانی بولور و دودمان سلطنت علیه یه متشبث اولان قانون سلف اوزره قید حیات ایله برر سنجاق عنایت بیوریلوب سنجاقلرینه کوندره لر و زوجی اولمیان سلطانلری برر لایق بنده لرینه و ربوب سنجاقه مستحق اولنلری سنجاقی اولمیانلرک خواص همایوندن زعامتلر تعیین بیوریلوب قانون سلق بو طریق اوزره احیا بیوره لر و سلطانلر دخی پادشاه (IOOA) زاده لردر دولت علیه پادشاهیدن انلر (ه) دخی رفاهیت ایله کجتملری لازم و اهمدر لکن اموره مداخله لری باعث اختلال عالمدر¹⁴ و دفتردارلری و نشانچی بک وزارت ایله دکل

¹³ Aziz Efendi expresses his thoughts on this subject in the following way: "dört vezirin hassları kadimden muayyen ve defter-i icmalde mastur ve mukayyed...olup." (Aziz Efendi, fol. 129b).

"hala nağâh yeniden üç vezir dahi nasb olunub, halen hilâf-i kanun yedi vezir..." (Aziz Efendi, fol. 130a).

Just before the accession of Murad IVth the number of *kübbe vezirs* had risen to eight. In the year 1030/1621 Topçular Katibi lists the following personages as *vezirs*:

"vezir-i a'zam vezir Hüseyin Paşa, vezir-i sani Mehmed Paşa vezir-i salis Hasan Paşa, vezir-i rabi Mahmud Paşa, vezir-i hamis Mehmed Paşa, vezir-i sadis Recep Paşa, vezir Mustafa Paşa, vezir Dilaver Paşa." (Top. Kat. 214b)

In describing the convening of the divan on the 16th. of Rebiül-evvel 1038/November 14, 1628 Naima lists nine vezirs not including the Nişancı Yusuf Paşa and the defterdar Bekir Paşa. See Naima II, 440, Istanbul 1282.

¹⁴ A similar sentiment is expressed in *Hirz al-Mülük*:

"lazim olan dahi budur ki eğer kerime-i mu'azeme ve eğer hemşire-i mu-fahhereleridir, aslen ve kat'en vüzeraya ve beylerbeyilere tevzi' buyurulmayıp dört yüz bin beş yüz bin akçe hasslar ile sancağa mutesarri bir namdur bey'e tevzi' buyurulup, onun dahi sancağı ser hadd'da olmayıp iç - illerde olup ber vech-i te'bid mutesarri ola." (*Hirz al - Mülük*, fol. 12a).

بكلربكلك پایه سیله اولمیوب^{14a} ممنوعاتدن ایدی ودرکاه عالی قپوجی باشیلری عد اولنمادن قالدی. حالا کش زنجیرلو قپوجی باشی یدیدر اوجی قانون قدیمدن زیاده در. وسلاطین عظامک مادامکه سکه سی مضبوط اولمیه خزینه سی و رعایای سی و قوللری اختلالدن واضطرایدن خالی اولماز. بر یرده آلتان اقعیه بر یرده کچمیه و بر ولایتده یوزه التان غروش بر مملکتده سکه سانه کچه و یاخود رعایا یوز یکریمی به آله خزیه به سکه سانه اقعیه به یره باعث اختلالدر و سکه تصحیحی ممکن اولماز مادامکه معدن کاکان اشلیوب التون و کش یردن چقمیه انشاء الله تعالی پادشاهمک تقید همایونلری اولدقده جمله سی حاصل اولور و زینتی رفع ایدوب هرکسه مقدارنه و مراتبنه کوره بر حد تعیین اولنوب ارباب سیفه کش رخت و کش قلیچ ممنوع اولوب بالکلیه رفع اولنوب قانون قدیم اوزره قلیچی کسکین ساده درمیان ادرملک فرمان اولونور ایسه دین ودولته نافعدر¹⁵ حقیقت حال دخی بومنوال اوزره در. باقی فرمان شوکتلو مهابتلو پادشاهم حضرتلرینک در.

II

مناصب اهلنه و یریلوب تبدیل و تغیر اولماق بابنده در.

عظمتلو پادشاهم مقدا تبدیل و تغیر یوق ایدی. سلاطین سلف دخی ممالک محروسه بکلربکلیر و سنجاق بکلری ایله حفظ ایدرلردی و بر فرده ظلم اولمازدی. بعده تبدیل و تغیر اولمغله بونجه فسادلر ظهور ایدوب ممالک اسلامیه دن بیک تاریخندن برو و اون طقوز ایالت النوب الی الان (100B) دشمن النده در¹⁶. الحاصل بکلربکلیره منصب مؤبد و یرلمک لازمدر و زمرة مزبورنه نک منصلری مؤبد اولنمیجه ظلمدن ال چکزله و ظلم قالمقدقجه رعایا آسوده اولمیوب ولایت معمور اولماز ولایت معمور اولدقجه خدمت کورلمک ممکن اولماز. ایمدی دولت علیه لرینه لایق و نافع بودرکه ممالک محروسه اسلامیه ده واقع اولان ایالتلر و سنجاقلر سر باز و سر افزاز کزیده و شهباز یرار و نامدار شیر مردم شکار بکلره و بکلربکلیرینه مؤبد احسان بیوریلوب عزللری ایجاب ایدر حاللری ظاهر اولدقجه عزل اولنمیه لرکه هر بری عزل خوفندن

^{14a} It should be read *olup*.

¹⁵ Parallels—

a) “ve rical’den zib u ziyet ref’ olunmak evlâ ve enfa’dır” (Aziz Ef. 130a)

b) “ve vükela-i devlet’te ve ‘asker’de gümüş raht ve ziver yok idi. Her birinin... iyi at ve keskin kılıç...” (Aksüt, p. 25).

¹⁶ Parallels—

a) “ve bin beş tarihinden beru cem’an memâlik-i Islamiyye’den on dokuz eyalet yer elden gitti”. (Aksüt, p. 50)

b) “bin tarihinden beru Nemçe Kırallı memalik’ten otuz kırk pare kale ile palanka alıp, haz’el - ân ellerindedir. Şah-i gümrah dahi bunca eyaletleri kabz edip yalnız Gence ve Şirvan memleketinden bir Mısır hazinesi senede der-i devlet’e gelip vasıl olurdu”. (Cevdet Telhis, See text supra).

c) Pages 11 - 13 in Yücel’s edition of the *Kitab al - Müstetab*, list all the Ottoman losses on the eastern borders with Iran.

و ملازمت مذلتندن امین اولوب رعایادن اخذ و جلب اتمیوب عدالت ایله مملکتی معمور ایلیه لر . زیرا بکلر بکلیری و سنجاق بکلری منصبلرنده مؤبد اولیجق رعایا فقراسن کندی اولادلری کبی حفظ ایدر لر . انشاء الله تعالی بکلر بکلیر و سنجاق بکلری قووت و قدرت صاحبی اولیجق جلالی اشقیاسنک و قول نامه اولان زوربه طائفه سنک کرکی کبی حقلرندن کلنوب دوام دولت پادشاهیده بر فرده ظلم اولنماز . و لکن دفتر اجمالده تعیین اولنان خاصلرندن بعضی خاصلری حالا خلاف قانون طرف میریدن بعضی یرلره اوچاقلق و کمیسی دخی تملیک اولنمشدر کالاول ینه کندولره خاص تعیین اولنوب هر سنجاق و ایالتی وضع قدیم اوزره تکیل و اتمامه سعی همایون بیوریله و تنبیه و تأکید اولنه که من بعد رعایا اوزرنه چقوب دور ایلمیه لر هر بری مقرر امارت و ایالتنده اوتورب عدل و داده مشغول اوله لر ایچلرندن بریسی بوندن صکره ظلم و تعدی ایدر ایسه اشد عقوبت ایله حقتدن کلنه که ساثره موجب عبرت اولوب بر طریق ایله زمان دولتلرنده امن و امان و هر نه مقوله خدمت همایونلری واقع اولدقده مراد شریفلری اوزره کورلمک بلطف الله تعالی میسر در . و وکلای مال اولان دفتردارلر اهل قلم و ارباب و قوف و اراد و مصارف مفرداتن ضبط ایلمش مستقیم و دیندار کمنسته لر اولمق کرکدر . و دفتردارلر مقدما وزارت پایه سیله اولمادن مال پادشاهی ایچون بر امر شریف یازلسه دورت بش الدن کچوب اوج دفتردار دخی برر نشان چکردی و اول یازیلان حکمی قبه التنده اولان دیوان خواجه لریکه مقاطعه جیلر و محاسبه جیلر در قید ایدوب اول حکمک مضموننه واقفلر ایدی و مال میری طوغری باب همایونه کلوردی بو طریقله مال پادشاهی کم اولمق ممکن دکل ایدی . مرحوم سلطان احمد خان بیگ اون بش تاریخنده اتمکچی زاده احمد پاشایی وزارت ایله باش دفتردار ایلدی 17. اول زماندن برو دفتردارلر وزارت ایله اولور ایدی . بوسبدن بیت المال احوالی مختل و مشوش اولوب ضایع و تلف اولمقن خالی دکلدر . زیرا دفتردارلر وزیر اولغله بر امر شریف یازلمق لازم کلدکده کندویه مخصوص بر کاتبه یازدیروب کندوسی ایضاسن و طغراسن چکوب مضموننه بر فرد واقف اولمز . مقدما اولان دفتردارلر خان و خرسز اولسه لر دخی بر اقبه سرقه ایلمکه قادر دکلر ایدی . لکن وزارت اولیجق مراد ایلدوکی مقداری سرقه یه قادر اولور . حاصل کلام دفتردارلرک وزارت ایله اولمسی بیت الماله کلی ضرردر و نشانچی اولان قوللری اهل علم و قانون شناس مستقیم و دیندار متدین و پرهیزکار کسنه اولمق کرکدر . نشانچیلق بر بیوک امانتدر . هر ادم نشانچی اوله مز . نیجه مدت دیوان همایون کتابتنده اولوب بعده یولیله رئیس الکتاب اولمش ملوک اطرافه (IOIB) عربی و فارسی و ترکی انشا ایله نامه نویس اولمغه قادر کسنه کرکدر و بالجمله اگر نشانچی و اگر رئیس الکتاب شرع شریفه و قانون منیفه مغایر اولان اوامری تشخیص ایدوب اصلاحه قادر کرکدر . و الحاصل نشانچی و دفتردارلر

¹⁷ Since Ahmed reigned from 1012-1026/1603-1617 it is again clear that the copiest made an error here in writing "bin beş" instead of "bin on beş" tarihinde. More precisely the date of the *defterdar* Ahmed Paşa's elevation to the vezirate should be sometime in the previous year, 1014. He is mentioned as holding that rank by Topçular Kâtibi in the following passage:

"Lakin Baş defterdar olan vezir Ahmed Paşa ol tarihte Rum ilinde hazine tahsilinde ferman-ı şerif ile cem' ettiklerinde mustevfa, hazine ile mah-i Ramazan-ı şerifin evasıtında 1014 tarihinde asitane'ye gelirler eda-i hizmet ederler" (Top. Kat. 118a).

و سنجاقلر بکلری بکلربکیک پایه سیله اولمق بر بدعتدر و بدعتلرک قبیحیدر . انلرینه رفع اولمق کرکدر . بو پایه ننگ دولت علیه یه چوق ضرری واردر . بو منصبلرک هر بریسی رفیع مقاملردر کندی عرضلری کافیدر ساخته پایه ایله ترفیعه حاجت یوقدر . باقی .

III

خاص اوطه خدّامنندن مستقل منصب رؤسی ضبط ایلمک بیاننده در .

مهابتلو پادشاه عالیناه حضرتلرینه لایق و سزا اولان بودر که خدام حرم همایوندن صاحب فهم و دانش و عاقل و اهل قلم قوللرینه مستقل رؤس ضبط اتدیروب اهل مناصبدن اکر بکلربکیکلر و اکر سنجاقلر بکلری و ساثر اهل مناصبک زمان توجیهلرین آتی و کوفی ایله قید اتدیروب حضور همایونده بر منصب عرض اولندقدده اکه مراجعت اولنه و کیم ایدوک و سبب عزلی معلوم اوله مناصب بو طریق ایله ضبط اولنما یق کثرت تبدلاتدن مصون اولماز . وارباب مناصبک برندن شکایتچی کلده علی الفور عزل اولنمیوب اول شکایتچی ایقونیه و دقت و اهتام اوزره تفتیش و تفحص اولنه . اکر ظلمی واقع ایسه جزاسی کوریه بلکه عزل ایله اکتفا اولنمیوب حقتدن کلنه . زیرا منصبلر که مفت و مجانا و بریلوب و قتمسز عزلی احوالی اولمیه . بوندن صکره ظلم ایدنلردن خیر مأمول دکلددر ازاله سی اولی در . اما هر شاکتی یه اعتقاد اولنما مق کرکدر . عالمده کذب و دروغ و تزویر و تلبیس غایت چوقدر . حکام ولایت عامه خلقه برامق کوچدر . البته ایکی (102A) خصمک بری برینی شکایته متصدی اولور . ایمدی حقیقته واصل اولوب اندن جزاسی کورلمک کرکدر . تزویر و تلبیس ایله شکایت ایدنلرک دخی حقتدن کلمک کرکدر که بر دخی شرت ایله کمسنه شکایت آتمیه باب شرقی فتح آتمکدن حذر ایلیهلر¹⁸ . و علما مناصبنی دخی ضبط ایلمک کرکدر و قضاتک مدة عرفیه لری ایکی سنه در حالا اون سکر ای ضبط اتدرلر . ایکی سنه ازرر دخی زیاده اولمق کرکدر . و اهل علم اولانلرینه و بریلوب بر کونلری الهامق کرکدر . و موالینک دخی زمان نصبی زیاده جه اولوب مولویتلر اهل فضل اولانلرینه توجیه اولمق کرکدر . و الحاصل هر طریقه و هر قلمده کما یغنی مستقیم و دیندار آدم بولمق فی الجملة دشواردر . اما طرف شهریاریدن تقیدلر فهم اولیجق ایولر دخی بولنور و کملر دخی ایویه تقلید ایدر . زیرا ظلم و فساد جرئت ایدمیجک بالضروره مستقیم اولورلر . و درگاه عالی متفرقه لری و چاوشلری و دیوان همایون و مالیه کاتبلرندن التی یدی یوز نفر اولمق لازمدر و هر بری بکلربکیکسنه واروب انلر دخی یوقلیوب مستحق اولانلری و نوبتی کلنلرینک سفر اشمک اوزره متفرقه لقلرین و چاوشلقلرین و کاتبلرین ابقا ایلیوب هر برینک اشکال براتن ویره لر . بووجه اوزره فرمان عالی صادر اولور ایسه دین و دولته نافعدر . باقی فرمان شوکتلو پادشاهم حضرتلرینک در .

¹⁸ A further reference to this method practiced by the beys and their agents to gain control over a large number of timars is made in an appendix (*lahika*) to Ayni 'Ali taken from an *icmal* register from the *sancak* of Niğbolu:

“ve subaşılارın ve sipahilerin cüz’i behane ile timarları alınmaya, meğer emr olunan hizmet’e varamayalar veya sefer-i Hümayun’a gitmeyeler veyahud Padişahın emrine muhalif edeler veya katl-i nefis etmiş olalar, Katl-i nefis ettikleri dahi sancak beyi ve kadi ile ma’lum olmuş ola” (Risale., p. 104).

IV

خلاف شرع شریف تمليك و اوقافلر ارباب و اصحابنه توزيع اولنمسی بیاننده در¹⁹.

قدرتلو پادشاه عالمپناه حضرتلرینک معلوم همایونلری اوله که دفتر اجمالده قلیج قید اولنان زعامت و تیار که حالا بعضیمی قپوجی باشیلره اربهلر و بعضیمی بشمقلق اولوب و بعضیمی خواص همایونه الحاق اولنمشدر (102B) و بدنی صحتده اولان متقاعدلرک و بیر و اختیار اولوب قانوندن زیاده تقاعد و یریلنلرک و دلسوزلرده و جوجهلرده و سائر ندمای پادشاهیده و خدمتکار و کولهلرده اولان زعامت و تیاری عموماً فرمان منیف شهریارای ایله حسین پاشا قوللری ارباب استحفاقه حق اوزره توزیع و توجیه ایده یور . انشاء الله تعالی بر تیار صقلناز جمله سی ظهوره کلور و آندن ماعدا فتح اولنمش مالکدن بعضی کمسنه لر سلاطین سلفدن برر طریق ایله نیجه قرا و مزارع آلوب وقف اتمشدر . اول مقوله تملیکلر خلاف شرع شریفدر جائز دکلد . خلاف شرع شریف اولان و قفده ثواب احتیالی یوقدر ، وبال عظیمدر²⁰ . مثلا سلطان سلیمان

¹⁹ See my comments in the English summary for the reasons why such importance was attached to this question. Several other authors writing at almost the same time also devote long sections of their works to this question and while choosing different points of emphasis arrive at much the same conclusions. While the author of the Veliyuddin telhis chooses as his target primarily the *Darü's - Sa'âdet ağaları* and their excessively large estates, in *Hırzû'l - muluk* the *vezir-i a'zams*, particularly Sokollu Mehmed Paşa, are singled out for blame. (See *Hırzû'l - muluk*, p. 12b-17b). In Aziz Efendi likewise (fol. 129b-130a) it is the *vezirs* who are principally blamed. Aziz Efendi recommends that the *vezirs* be reduced to the traditional number of four and that *hass* revenues be assigned to these four *vezirs* only (see above note thirteen). There are also passages in Koçi Bey's *risale* which closely parallel the ideas expressed in this *telhis* from the Veliyüddin *mecmua*.

For instance:

a) on the *vezirs* he makes the following comments:

“onlar dahi nice umura müdahaleye başlayıp, guzat ve mukatele hakları olan nice yüzyıl mukaddem feth olunmuş kura ve mezari' birer tarik ile kimin pašmıklık ve kimin arpalık ve kimin temlik ettirip... sonra her bir tevabi'ine nice timarlar ve zeametler ettirip, erbab-i seyfin dirliklerin kat' ettiler.” (Aksüt, p. 31).

b) on the subject of using these revenues to support troops rather than on satisfying the whims of a few:

“Havass-i Hümayun karyeleri ve hilaf-i şer temlikler ve vakıflar mahsulatı— ulufelu kul taifesine tevzi' ve taksim olunsa 40,000-50,000 nefer ulufelerin hazineye koyup timara çıkarlardı. 40,000 nefer yevmiyesi yirmişer akçadan . . . senevi 2,000 yük akçadan ziyade hazineye sai olup, irad masrafa galip olur” . (Aksüt, p. 56)

²⁰ Compare Aziz Efendi folio 130a - “ol makule hilaf-ı şer u kanun olan vakıflarda sevab ihtimali yoktur. ”The similarity of the language here and in the passage which follows (see note twenty - two below) shows how closely associated

خان عليه الرحمة والغفران كريمة مكرمه لرى مهرماه سلطان مرحومه يه و رستم پاشايه حدن زياده ملكنتر هبه ايليوب وقت ايلمشدردر . حالا مصارف معينه سندن غيرى بهرسنه يوزر يوك اقچه زوايدى اولوب خالص بيت المال مسلمين ايكن بر الاى آدم هوا و هوسنه خرج ايدر وبال عظيمدر . و سابقا دار السعاده اغاسى اولان محمد اغايه سلطان مراد خان ثالث حضرتلرى سلستره سنجاغنده واقع . . . اسكله سى قرا و مزارعى ايله بر قاضيلق يردر هبه ايليوب آنلرك دخى اون بش يكرمى يوك اقچه ضايعى واردر و بوندن اقدام قيو اغاسى غضنفر اغايه جد عاليلرى سلطان محمد خان ثالث حضرتلرى سلانليك سنجاغنده واقع كسندره جزيره سن هبه ايلمشدر آنك دخى يوز اوتوز يوك ضايعى واردر . بو جمله بر بكلربكيلك قدر عسكر اولوردى . مثلا بر قوللرينه توجه اولنسه جمله اوقافنك جامعلرينك و مدرسه و مكتبلرينك و ظاينى و يريلوب (103A) مرتقه سى تمام ارضا اولنقدده اوج بيك نفر مرتب و مكل كزيده عسكر ايله سفر سفريلوب شاه عجم عسكرى ايله رو برو اولدقده ايكي ساعت يالكز سد اولوب بامر الله تعالى باش باشه جواب ويرملك مكندر .

بم سعادتلو پادشاهم دورت وقفك زوايدندن دين و دولته بو قدر قوت كلمك جائر اوليجق يا سائر خلاف شرع شريف احداث اولنان اوقاف و تمليكدن نمقدار عسكر اولمق كر كدر . ايمدى لايق اولان و سزا بودر كه علمى عظامدن قرق الى اهل فضلى حضور عاليلرينه كتورب سؤال بيوريله كه فتح اولمش مالكدن دين و دولته لايق خدمتى سبق آتمينلره سلاطين سلف هبه و تمليك ايدوب انلر دخى كيمى جامعلرينه كيمى مدرسه لرينه وقف ايدوب شرعا جائميدر شرعا جائز اولميان تمليك حرام صرفدر . عيادا بالله بسم الله دنيلمز بوتقدريجه ايكيوز ييلدن برو خلاف شرع شريف احداث اولنان اوقاف اكر سلاطين و اكر وزرا اوقايدر دقت اوزره كوريلوب زوايدى طرح اولنوب تقوددن مرتقه وظيفه لرى ادا اولنوب اعشارى و رعاياسى تيار و يرسه نقدر عسكر پيدا اولوردى . بونلردن ماعدا خواص همايون دخى علوفه لى قول طائفه سته تيار و زعامت و يرلسه وظيفه و يريلان مال خزينه يه قالسه نقدر مال پيدا اولوب مصارفه نقدر خفت كلوردى²¹ . سعادتلو پادشاهى بو خيرلو مصلحتلردن منعه سعى ايده چكلر وزراى عظامدر كه توابعلرى زعامت ايچون و خلاف قانون دورت وزيردن زياده اولان خاصلر ايچون الم چكلر و كدكلوردر و حرم خاص خدمتكارلرى اولان اغالر

the authors of these various *telhis* and books of Advice to Kings were. The authors sometimes quoted almost verbatim from each others' works and often pirated their own phraseology repeating a similar idea in different contexts. However until the extent texts have all been published there can be no thought of solving the problems of authorship, origin of the reform ideas and the historical development of the genre.

²¹ Such a measure was indeed carried out by the order of the defterdar Emir Paşa in the year 1061/1651. Naima states, vol. V, p. 70, İstanbul 1283, that Emir Paşa confiscated the salaries (*vazife*) of 30,000 such *duâgûyân* thus considerably reducing the financial burden on the treasury amounting at that time to seventeen million akça yearly. Although the figure of 30,000 is an exaggeration, the figures provided in register 6367 of the *Maliyeden Müdever Tasnifi* in the Başbakanlık Archives in İstanbul indicates that though their number amounted to only 7,088, the yearly expenses for the year 1064/1054 exceeded thirty - three million akça.

و مقربان پادشاهیدر که کیمی خلاف شرع شریف اولان تملیکله ناظر اولوب و کینک زعامتی واردر. (103B) مانع اولنلر عد اولنسه انجق ایکیوز آدک حظ نفسی ایچون و بیهوده هوا و هوسیچون بویله دولت نازنین مختل و مشوش اولق انصاف دکلدرد²². باقی امر فرمان شوکتلو مهابتلو پادشاهم حضرتلرینکدر .

V

عالمک تصحیح اولماسنه خلق اعتقادی بیاننده در.

بنم مرحمتلو پادشاهم ، صغار و کبارک اعتقادی بونک اوزرنه در که انشاء الله تعالی بودولت علیه احیا اولور . زیرا سعادتلو پادشاهمز حضرتلری کندو وجود شریفنی تصحیح ایدوب عدالته یاشدی . بو قدر زماندن برو بطل اولوب بشمقلق اولان و ندماسنده و سبتلرده اولان زعامت و تیارلری ارباب استحقاقه توزیع ایلمسنه و کدکلورلرک رفعتنه و سفره مأمور اولملرینه فرمان عالیشانلری صدور ایدوب انشاء الله تعالی قهار سلطان سلیمک زمان شریفلری کبی عالم حیات تازه بولور . و پادشاهمز حضرتلری جواب شریفلرینه ثابت قدم در تصحیح اولمسنه شهبه مز قالمادی . زیرا بوندن معلوم اولدیکه حالا قبودان اولان جمعقر پاشا قوللری جانب بجره توجه ایچون رکاب همایونلرین بوس ایلدکده کتخداسی رجا ایدوب سعادتلو پادشاهمک نطق جانبخش حیات افزالری صدور ایلمشکه کتخدک حقنده طرف همایون شرفقرونمدن مسامحه اولیجق والده مکرمه و محترم کتخداسی ووزرانک کتخدالری و آدملری حقنده دخی مسامحه اقتضا ایدر بو ایسه مستتبع بر معنادر . اگر رضای همایونم یوقدر دیو جواب بیورلش بو معنا میان خلق جهانده شایع اولوب عامه عالم دعای دولت روز افزونلرین پیوسته طاق بر طاق آسمان ایدوب هزار بار شکر خلاق جهان ایلمشلردر همان پادشاهمه (104A) لازم اولان جواب همایونلرنده ثابت قدم اولمقدر . انشاء الله تعالی پادشاهمز حضرتلری ثابت قدم اولیجق کون و مکان حائل اولمیوب دنیا تصحیح اولور . حق سبحانه و تعالی تصحیحنی مقدر ایلمش اوله . بنم پادشاهم اسلامی اولان حاشاکه بویله خیرلو مصلحتدن ام چکه . اگر خاطر کوزه دیلوب بو خصوصلرین بعضنده اهمال اولنور ایسه سپاه طائفه سی یکریمی سکز بیک آدمدر . سفر اولدقه برر ایکیشر خدمتکاردن اکسک دکلدرد . اون بش یکریمی اوتوز خدمتکاری آدم واردر یتمش سکسان بیک آدم اولور . ارباب تیار اولمایجق یکیچری قوللری بش اون بیک یایا طائفه مخالفته قادر اولمیوب ضروری انلره تابع اولورلر . یکیچری قوللری تابع اولیجق ارباب تیار یوقدر که سردار انلره طیانه ینه بلدکلرین اشلیوب هب بودکلو تدبیر ضایع اولور . لایق و سزا بودر که پادشاه روی زمین حضرتلری سوزلرنده ثابت قدم اولق کرکدر . خاطر زمانی دکلدرد . انشاء الله تعالی پادشاهمز ثابت قدم اولیجق بودولت علیه آز زمانده تصحیح مقرر در . حقیقی بویله .

²² In a *telhis* from Koçi Bey's first risale the same idea is given the following expression:

"ve ziamet timarı eshabına tevzi'e mani' olup, vilayetin harabına ba'is olanlar hala add olunmak lazım gelirse ancak otuz kırk adam olur ziyade olmaz. Öyle olsa otuz kırk adamın hatırını ria'yet için böyle bir devlet muhtel ve müşevveş olmasını haşa ki sa'adetlü Padişahımız ca'iz göre." (Aksüt. p. 52)

VI

روم ایلنده اولان اوجاق اوغلرینه ارسال اولنهجق حکم شریف بیاننده در²³.

بنم دولتلو پادشاهم روم ایلی ایالتنده اولان اوجاق اوغلرینه بر حکم شریف ارسال بیورلق لازمدر. اول مقوله کوله وخدمتکار و نامستحق و (سپت) تیار وزعامترین جست و جو ایدوب و بولوب هر بری واروب روم ایلی بکلربکیسندن استحقاقلرینه کوره طلب ایدوب آلوب برات اتدیره. شوپله که مزبورلرک بولوب طلب اتدکلرین و زعامترین و سائر محمولاتی بکلربکی بولوب کتوره ارباب استحقاقه ویرمیوب سهوا و یاخود (IO4B) طمع خام سببی ایله اوجاق اوغلرینه ویرمیوب کندو آدملرینه و بعضی نامستحق کسسه لره توجیه آتمش اولور ایسه اول وقت دخی هر بری واروب اول ویریلان تیار و زعامتی نامستحق اولنلرک اوزرلرنده بکلربکی به اعلام ایلیوب طلب ایلیه لر. بوندن صکره بکلربکی به اول تیار و زعامتی نامستحق اولنلرک اوزرلرنده ایقا ایدوب اوجاق اوغلرینه ویرمکده عناد ایدرلر ایسه اول مقوله لره کلوب استانه سعاده اعلام ایلیه لر که اول طالب اولدقلری زعامت و تیار در دولتدن کندولره توجیه اولنوب و... غروش خرج راه ویرلدیکندن غیرى اول نامستحققرین و کوله و خدمتکارلرین حققرندن کلندوکندن غیرى امر شریفمه مخالف وضع ایلدیکچون بکلربکی به دخی جزا و سزاسی ویریه.

خط همایون شوکت مقرون²⁴

روم ایلی بکلربکیسی حسین پاشا قوللرینه بر خط شریف لازمدر که بعضی اوجاق اوغلرینک ارقه سی و کسه سی اولمیوب واروب هر بری زعامت و تیار صاحبی یرلردن بر عتقا کسه به بر خدمت اتمکله اوزرینه بر تیار برات اتدیروب لکن اول تیارک محصولن کندو

²³ The question of preventing illegitimate outsiders (*ecnebi*) from attaining a timar assignment through false pretences is taken up in the following places to name a few only:

a) *Âli, Nasihat al - Selatin*, 89a-92a

b) *Cevdet Telhis* (see text *supera*).

c) *'Ayn-i Ali, Kâvanin*, pp. 70-75/*Fâtih* 3497, f. 30a-36b, Although in general this manuscript follows the plan of the printed version an additional chapter on abuses and tricks by which timars were assigned to persons who were legally ineligible is included This chapter is entitled "ziamet ve timar hususunda vaki' olan ihtilale ba'is ne olduğun beyan eder,"

d) *Hirz'ül - mülük*, 41b - 50b, section on *mir-i miran*.

e) *Aziz Efendî*, 135a - 135b

f) *Reis'ül - Küttab* 1004, pp. 154a - 159b. (see note 24 below).

The prevention of inaccurate or falsified records of timar assignments was naturally the first step in reviving the timar-based provincial army and thus is fully treated by most of the reform group authors of *Advice to Kings*.

²⁴ Copies of other correspondance recording the details of the orders sent to Hüseyin Paşa and the instructions which he was given concerning how to carry out the timar inspections in Rumeli are to be found in *Reis'ül - Küttâb* 1004, 154a-

کندوسی آلوب حالا یوقلمه فرمان اولنمغله براتی اول اوجاق اوغلنه یروب یوقلمه یه کوندر²⁵. بکلربکی قوللری اول مقوله لره دخی محکم تقید و اهتم ایلیه اول برات ایله یوقلنن کسنه صحیح اوجاق اوغلی اولوب مستحق اولدیغنی الای بکیسی وزعما وارباب تیهاری شهادت ایلدکلرنده دخی کیرو اسکی صساحبی علاقه اتمیوب اول تیهاردن قصر ید اتمک ایچون اول اوجاق اوغلنه اول تیهار وزعامتدن دخی ایوسی توجیه ایدوب (105A) اول تیهار اجاره ایله اولدیغنه بناه آخره توجیه ایلیه .

خط همایون میمنت مقرون

و بر خط شریف دخی لازمدر که مشار الیه حسین پاشا دوشن محلولاتی و سبت تیهار وزعامتی من بعد کندونک اوغللرینه و سائر توابع و لواحقته علوفه لری دخی اولدیغنی تقدیرجه سوء ظنه سبب اولماق ایچون و کندو آدملرینه توجیه اتمکله سائرلرینه دخی مسامحه لازم کلممک ایچون توجیه اتمیوب مقدا فرمان اولنان خط شریف موجبنجه یرلو بلوک خلقنه و اوجاق اوغللرینه توجیه ایلیه²⁶. شویله که امر شریفه مخالف حسین پاشا کندونک اوغللرینه و سائر توابع و لواحقته بر زعامت و تیهار توجیه ایلدوکی مسموع همایون اولور ایسه بر وجهله عذرک مقبول و جوابک مسموع اولق احتمالی یوقدر . صکره ندامت فائده یرمز دیو خط لازمدر²⁷.

159b. The most typical of the five documents copied in this *mecmua* is the appointment berat granted to Hüseyin Paşa (Reis'ül - Küttâb 1004, f. 158a - 159b) in the first part of Muharrem 1042/late July 1632, a short quote from which follows:

"ve hin-i yoklamada ve su'alde aharın beratı ile gelip hile ve al edenlerin ve ecnebiliklerin zahir olanların ve yoklama ahirine değin mahalline varıp yoklamayanların ve tevaif-i mezbureden fevt olanların ziamet ve timarları Rumilinde sakin ulufelu kullarından talib olanlara ulufeleri bedeli... üzere tevcih edip,—"

²⁵ The same abuse is referred to in *Hirz al - muluk* on f. 46a in the following passages "Mesela bir kimesne hem yarar ve hem sahih sipahizade olsa amma fakir olup beylerbeyi'ye murad üzere rüşvet vermeğe kudreti olmazsa ömrü mülazimet ile geçer, timar almak ihtimali yoktur Amma bir maldar ecnebi timara duhul etmek dilerse, beylerbeyi ve defterdar kethudası, ve defterdar hallu haline göre rüşvet" and

"Ecnebilir mal kuvveti ile timara duhul edip, sipahizadelerin ve eli emirlülerin ekseri fakir olmağla, fakir na - murad gezerler".

On the question of wealthy timar holders sending others in their place to do their required military service see Cevdet Telhis (lines 20-28) and 'Aynı' Ali, Fatih 3497 MS, fol. 33a-33b.

²⁶ Compare Aziz Efendi, folio 135a where rather than openly accusing Hüseyin Paşa of deliberately misappropriating timars for family and personal friends, says rather that he put too much trust in the claims of and reports of his *alay beys*.

²⁷ To show the extent of the favoritism and nepotism practiced by many beys in the assignment of timars, 'Ali gives the example of the Beylerbeyi of Aleppo who assigned timars to his retinue totaling to a value almost as great as his own income :

VII

انشاء الله تعالى اناطولى يقهسنده واقع اولان اياالتلرك زعامت و تيارلرى
تصحیح اولسى بياننده در.

بم هیتلو پادشاهم بالاده ذکر اولندیغی اوزره روم ایلی بکلربکیسنه خط شریف و اوجاق اوغللرینه امر همایون ارسال اولندقدن صکره انشاء الله تعالى جمله سپت تیارلری میدانه چقوب روم ایلی عسکری مکمل اولور . لکن اناطولی و سائر ایالتلرده اولان زعامت و تیارلر بلوک خلقنک خوفندن طلب آتمکە قاصر اولمامغله تصحیح مشکل اولوب حالا اناطولی يقهسنک بکلربکیلکلری زعامت و تیار صاحبلى اولمغله روح سز قابله دونمشدر . بونک دخی علاجی بودر که روم ایلی بکلربکیسی روز حضره دکین روم ایلی تصحیح ایلدکن صکره روم ایلی عسکری ایله (105B) و زعامت و تیاره طالب اولان اوجاق اوغللریندن نیجه بیک عسکر ایله دفتر خانه همایونی آلوب قونیه و اروپ اول اطرافده اولان بکلربکیلری دخی یانته کتوروب درنک اتدوکندن صکره منوال مشروح اوزره یوقلمغنه مباشرت آتمک کرکدر . بلوک خلقندن سپت تیار (ی) اولنلر و خدمتکارلری اوزرنده زعامت و تیارلری اولان کسنه زور ایله تیار و زعامت خلاصنه قادر اولیوب روم ایلی عسکری قوتیله اناطولی یقاسنده اولان زعامت و تیارلری دخی میدانه چقوب عسکر مکمل اولمغله کیرو ممالک محروسه لری تازه حیات بولوب اندن صکره بلوک خلقی و سائر طوایف عسکر پادشاهمک امر شریفلرینه قدیمدن اوله کلدوکی اوزرینه مطیع و منقاد و بکلربکیلرک قبولری مکمل اولوب هر جانیه سفر همایونلری اولور ایسه بعون الله تعالی دین دولته و عرض (و) ناموس سلطنته نافع اولان و جهله خدمتلر و نیجه خیرلو مصلحتلر کوريله . حقیقت حال بو منوال اوزره در . باقی فرمان شوکتلو عظمتلو مهابتلو پادشاهم حضرتلرینکدر .

سعادتلو کرامتلو ولایتلو پادشاهمه لازم اولان احوال بیاننده در .

(105B - 107B)

(See Ali Kemal Aksüt; *Koçi Bey Risalesi*, Istanbul 1939, Telhis No. XVIII, pp. 65 - 67).

CEVDET TELHİS

K 52

سعادتلو و شوکتلو پادشاهم سلاطین سلف بونجه قلعه و مملکتی زعما و ارباب تیار قوللری ایله فتح ایلمشدر در . وزعما و ارباب تیار مکمل ایکن اعداء دین ایله هر قنده مقابل

“Bu fakir... Haleb defterdarı iken... Karamandan... mir-i mirân-i vilayet-i Halebin on kerre yüz bin ile kendi vilayeti mukarrer iken, ikinci seneye varınca sekiz kere yüz binle adamlarının timar ve ziameti mükemmel oldu. (‘Ali - *Na-sihâtu’s - selâtin* folio 89b)

اولدیلر ایسه بعنایة الله تعالی یوز اقلقلری واقع اولوب قیو قوللرینه احتیاج یوغ ایدی . بعده اول غزات مسلمینلرک زعامت و تیارلرک اکابر اعیان و سایر دیرلکلره متصرف اولنلر خصوصاً بلوک خلقی خدمتکارلرینه و ازادسز کولهلری اوزرینه الوب برات ایلمشدر . ایچلرنده ادم واردر که بش اون زعامت و تیارلری الوب چوغنک موجود ال اسم و معدوم الجسم اولوب و ادامیمی اولنلرک جبه و جوشن یرینه عبا و کبه کیدوروب سفر همایون واقع اولدوقجه بر ایکی بیک اچه خرچلق و یروب بر سمرلو بارکیر ایله سفره کوندروب زعامت و تیار وجه مشروح اوزره یغما و پایمال اولمغله اعداء دین فرصت بولوب بیک تاریخندن برو نمجه قرالی مالکدن اوتوز قرق پاره قلعه ایله پلنقه الوب الی هذالان الارنده در . شاه کمره دخی بونجه ایالتاری قبض ایدوب یالکز کنجه و شروان ملکندن بر مصر حزینه سی سنه در دولته کلوب واصل اولوردی . باخصوص بغداد قلعه و مملکتی و امام اعظم حضرتلری و سایر اماملر و اولیالر مقاملری و سنه سابقهده اوتوز قرق بیک امت محمد بغداد سفرنده هلاک اولوب بونجه جبه خانه و طوب و توفنک و بونجه چادر و اوطاغلر و اسبابلر قالوب قزلباش بدمعاش انده قالمشدر و جلالی اشقیاسی دخی اناطولی ولایتین یغما خراب ایلدیلر و قزاق فتنه سی قره دکز یالیرین یکی کوی و نیجه بونجهلر احراق بالنار ایدوب توتونلرین جمله استانبول خلقی کوروب و اول فتنه نک شرندن بوغازه قلعه لر بنا اولنوب بو مصیبت عبرت نمای عالم دکلمیدر²⁸ . بو تقدیرجه عالمک تصحیحی سعادتلو و عظمتلو پادشاهمهزه فرض اولمشدر .

دولتو پادشاهم سبتلرده اولان زعامت و تیارلر یالکز یوقلنمق ایله ظهوره کلمز و ممکن دخی دکلدر . زیرا اکابر اعیان و سایرلری خدمتکار و کولهلرینه لباس کیدوروب و براتلری الرینه و یروب جمله سی موجود یوقلدوب حتی بیک اون بر تاریخنده یمشجی حسن پاشا زماننده و بعده یکریمی ایکی تاریخنده نصوح پاشا عصرنده زعامت و تیارلر سبتلردن اخراج و مستحقینه توزیع اولماسی باینده خط همایون سعادت مقرون صادر اولدقه وزیر مشار الیه حسن پاشا و محمود پاشا استانه سعادت طرفندن توزیع و توجیه ایتملریله اول تصحیحی ظهوره کلمدی و نصوح پاشا دخی روم ایلنده واقع اولان زعما و ارباب تیهای محروسه ادرنه یه کتوردوب محل یوقلمهده خدمتکار و کولهلر دخی براتلری ایله موجود یوقلماغله بر تیار ظهوره کلمدی . بو دفعه دخی یالکز یوقلانچق زعامت و تیارلر سبتلردن چتماز . والا ان شاء الله تعالی تصحیحی بو وجهله میسر اولور که هر ایالتک بکلربکیسنه فرمان اولنه و بکلربکیلر دخی محلته واروب توزیع و توجیه ایلیه لر . زیرا هر ایالنده و سنجاقلرده ساکن اولان قدیمی اوجاق ارلری اولوب سپاهی زاده اولنلر ظاهر و معلوم اولور و ایل اسامه سینه اولان اجنبی و خدمتکار و کولهلری اوزرنده اولوب اغالری ضبط ایلدوکلری زعامت و تیارلر دخی کوندن عیان و معلوم اولور . اولمقولهلرک زعامتی (و) تیهایلری ارباب استحقاقه توزیع و توجیهی باینده فرمان عالیشان صادر اولدقه اوغول

²⁸ Compare Aksüt, pp. 49-50:

“ve Karadeniz tarafından dahi Kazak-i bi-‘ak zuhur edip”. Yeniköy ve nice bahceleri ihrak-ı bi’n-nar ve emval-i müslimin garet ve hasaret eyledi ve şerr ü şürurları def’ için Boğazda kaleler yapıp, İstanbul etrafı muhafaza olunmak lazım geldi.”

باباسن وقرنداشنی قتلأمیوب الغار ایله کلوب بر تیاره اون ادم یاپشوب بوزعامت و تیار اجنبی وخدمتکار و کوله لر اوزرنده در دیو طلب ایدرلر بو تقدیرجه بر تیار صاقلنمق ممکن دکلدن و بکلربکیلر دخی بر تیارنا اهله ویرمکه قادر دکلدن . ان شفاء الله تعالی جمله سی مراد اوزره ظهوره کلور²⁹ وجمیعا اهل اسلامک دخی اتفاق بونک اوزرینه در که مادامکه زعما واریساب تیار ظهوره عالم بر وجهله تصحیح اولماز واعداء دینه جواب ویرلمز . اول اجلدن بوخصوصه زیاده سعی و اقدام و تقید شریف بیورلمسی باینده هر وجهله سزاوار دین و دولتدر .

²⁹ The wholesale "borrowing" in this passage again shows how interdependent the authors of Advice literature were. (See note twenty above). The passage in Aksüt beginning on page 53 with the phrase:

"Hatta 1011 tarihinde Yemişçi Hasan Paşa vezir-i a'zam" iken, ba'dehu 1022 tarihinde Nasuh Paşa vezir-i a'zam iken zeamet ve timar sepetlerinden ihraç, ve erbab-ı istihkaka tevzi' olunması babında hat-i hümayun-i sa'adet - makrun sadır oldukta... cümlesi mevcut yoklamağla bir timar zuhure gelmedi"

and ending on page 54 with the words:

"bir timara on adem yapışıp.., inşallah... bir timar saklanmayıp cümlesi zuhura gelir"

follows almost word for word the corresponding passage in the Cevdet Telhis, See supra lines 23-38).

PARTIAL LIST OF WORKS CITED AND ABBREVIATIONS

- KAVANIN - Ayn-i ALİ, *Kâvanin-i Al-i Osman der hulasa-i mezamin-i defter-i Divan*, İstanbul 1280
- RİSALE - Ayn-i ALİ, *Risale-i nazife - harân ve meratib-i bendegân-i Al-i Osman*, İstanbul 1280
- FATİH 3497 " " " untitled manuscript of the kâvanin in the Süleymaniye Library, Fatih No. 3497
- AZİZ EF. - Aziz Efendi (?), *Kânunnâme-i Sultani li-Aziz Efendi*, Berlin Staatsbibliothek MS Or. No. 1209, fol. 124-136
- HİRZ - Anonymous, *Hirzül' - mülük*, Süleymaniye Library, Hacı Mahmud Efendi No. 4974
- AKSÜT - Koçi Bey, edited by Kemali Aksut, *Koçi Bey Risalesi*, İstanbul 1939
- KİTAB-I MÜS. Anonymous, *Kitab-i Mustetâb* ed. Yaşar Yücel, Ankara 1974
- REİS'ÜL - KÜT., *Münşeat Mecmuası*, Süleymaniye Library, Reis'ül - küttab No. 1004
- ÂLİ - Mustafa Âli, *Nasihâtü's - selatin*, Süleymaniye Library, Fatih No. 3522
- NAİMA - Mustafa Naima, *Tarih*, İstanbul 1280 (çerçeve), İstanbul 1283 (çerçevesiz)
- TOPÇULAR, Topçular Kâtibi 'Abdulkadir Efendi, *Tarih*, Süleymaniye Library Esad Efendi No. 2151

دیگر تلخیص صدر.

سعادتلو و یوجه همتلو پادشاهم صاغ اولسون بودکلو فسادک و حزینه نك و رعایا و مملکتک تلفنه سبب رشوت اولشدر. رفع اولمیه عدالت و عالم تصحیح اولماز. و ارتشانک دفعی و رفعی ان شاء الله تعالی بو وجهله میسر اولور که ممالک محروسه ده واقع اولان ایالت و سنجاقلری مستقیم اولوب یولیه کلمش یراز و نامدار اولان بکلربیکی و سنجاقلر بکلرینه مؤبد احسان اولنه بعده رکاب همایونلرنده بر کناهی و عظیم جرمی صادر اولنلرک بحسب الشرع و القانون محکم حقلرندن کلنه و موالیء عظام و قضسات افندیلر داعیلری امتحان ایله نا اهل اولنلری اخراج و منصبلری اهل علمه و اهل فضله و یرله و مدتلرندن والا بر کونلری النمیة دیو فرمان و اجرا بیوریلور ایسه راشیلر ارتشاه کیملره و پرور و یاخود مرثشیلر رشوتی کیمدن الاییلور. بو تقدیرجه ارتشاه بالکلیه دفع و رفع اولور. و حاکمکر دخی عادل اولور. و حاکمکر عادل اولیجق رعایایه ظلم و تعدی اولماز. و یکرمی اوتوز سنه دن بری محروسه استانبول و ادرنه و بروسه و سایر شهرلر و قصبه لردن کلوب توطن ایدن رعایا و برایا کبرو وطنلرینه عودت ایدرلر و اولاد انسابلر ایله کیجه و کندز دولت پادشاهی یه خیر دعالر ایدرلر... میسر ایلیه.

